

Indsats for
hurtigere
implementering
af tarifmodeller

December 2023

Energistyrelsen

KAPITEL 1: INTRODUKTION	3	4. DATAHUBBENS ROLLE	15
1.1 Klimaaftale 2022 – hurtigere implementering af tarifmodeller	3	4.1 DataHubben er central ifm. tarifudrulning	15
1.2 Tarifmetoder – hvad er processen?	4	4.2 anbefalinger og tiltag	16
1.3 Resumé	6	5. MYNDIGHEDERNES ROLLE	17
KAPITEL 2: TARIFERING I ET KOMPLEKST ELSYSTEM	8	5.1 Processkridt og cases	17
2.1 Hastig udvikling og højere kompleksitet	8	5.2. Opmærksomhedspunkter ift. myndighedernes rolle	19
2.2 Behov for nye og justerede tarifmetoder	9	5.3 Tiltag hos Forsyningstilsynet og Energistyrelsen	20
2.3 Anbefalinger	10	6. INFORMATION OG TRANSPARENS	22
KAPITEL 3: VURDERINGEN AF OMKOSTNINGSÆGTHED	12	6.1 Øget behov for formidling	22
3.1 Rammer og roller ift. omkostningsægthed	12	6.2 Tiltag	22
3.2 Vinkler på ‘omkostningsægthed’	12		
3.3 Anbefalinger og tiltag	13		

KAPITEL 1: INTRODUKTION

Elektrificeringen af samfundet har medført flere nye aktører i elmarkedet og en højere grad af forbrug og decentral produktion sammenlignet med tidligere. Aktørerne er i forskellig grad afhængige af det kollektive elnet og betaler for anvendelsen af elnettet via tariffene. Energistyrelsen forventer i takt med elektrificeringen, at elsystemet, udover at håndtere et større forbrug i husholdningerne, også skal håndtere nye store elforbrugere såsom PtX-anlæg. Udviklingen skaber behov for at udvikle nye tarifmetoder for fortsat at sikre omkostningsægthed¹. Derudover kan tariffen give incitamenter til at opnå fleksibilitet i elsystemet og bedre udnyttelse af nettet. Flexibilitet² bliver en vigtig faktor for at sikre forsyningsikkerheden i fremtiden.

Der er dermed et behov for, at udviklingen af nye tarifprodukter følger med hastigheden hos aktørerne i elmarkedet, så rammevilkårene er kendte og danne grundlag for aktørernes investeringsbeslutninger.

1.1 Klimaaftale 2022 – hurtigere implementering af tarifmodeller

Energinet og netvirksomhederne skal udvikle tarifmetoder³, som er tilpasset behovene i elsystemet. Nogle aktører har de seneste år oplevet, at det tog lang tid at få tarifmetoderne godkendt og implementeret, hvilket påvirker investeringsmiljøet.

På den baggrund er der politisk vurderet behov for en indsats, der tjekker alle 'led i kæden' på tarifområdet med henblik på, om det fungerer så optimalt som muligt i Danmark. Der er derfor

som opfølgning på Klimaafspraken fra juni 2022 været prioriteret en "indsats for hurtigere implementering af tarifmodeller (afrapporteres i 2023)". Der blev derfor nedsat en arbejdsgruppe med henblik på at understøtte en hurtigere og smidigere implementering af tarifmodeller. Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter fra Forsyningstilsynet, Energinet og Green Power Denmark. Disse aktører har en central rolle i forhold til udviklingen af tariffen, tempoet i udviklingen, godkendelsen og implementeringen af tarifmetoder i Danmark. Arbejdsgruppen har belyst barriererne for hurtig udrulning af tarifmetoder.

Denne afrapportering gennemgår processer, hensyn og regulering, som tarifudviklerne arbejder med til daglig i forhold til elnettarifferne. Indsatsen har også fokuseret på at skabe øget klarhed om processerne i tarifsystemet og øge transparensen over for markedsaktørerne, herunder hvorfor det kan være tidskrævende at udvikle og godkende tarifmetoder. Endeligt beskriver afrapporteringen de rammer og roller, der gælder på tarifområdet i Danmark, herunder Energinet DataHubs rolle.

Energistyrelsen er afsender på afrapporteringen og har foretaget de endelige vurderinger og anbefalinger.

¹ Omkostningsægthed handler grundlæggende om, at en kundegruppe skal betale for de omkostninger, som de giver anledning til i det kollektive elnet.

² Flexibilitet skal forstås som muligheden for en ændring af forbrugs- eller produktionsmønstre som reaktion på f.eks. prissignaler eller på baggrund af indgåede aftaler (jf. Markedsmodel 3.0, Energistyrelsen 2021).

³ Afrapporteringen anvender begrebet tarifmetoder eller tariffen som en samlet betegnelse for tarifmetoder og -modeller samt netprodukter (f.eks. afbrydelighedsprodukter).

Arbejdsgruppen

Forsyningstilsynet: Politisk uafhængig regulator i Danmark. Forsyningstilsynet træffer afgørelser om godkendelse af tarifmetoder og giver tilkendegivelser vedrørende Green Power Danmarks branchevejledninger.

Energinet: Transmissionssystemoperatør i Danmark. Energinets formål er at eje, drive og udbygge overordnet energiinfrastruktur. Energinet Elsystemansvar og Energinet DataHub er datterselskaber under Energinet. Energinet Elsystemansvar udarbejder tarifmetoder for højspændingsnettet, dvs. på 100 kV-spændingsniveauet eller derover. Energinet DataHub varetager driften af DataHubben og yder support til DataHub-aktørerne.

Green Power Denmark: Brancherepræsentant for netvirksomhederne (distributionssystemoperatørerne). Green Power Denmark udarbejder branchevejledninger vedrørende elnettet fra 0,4 kV-spændingsniveauet op mod 60 kV. Branchevejledningerne danner baggrund for netvirksomhedernes metoder. Forsyningstilsynet kan give en tilkendegivelse af branchevejledningen, dvs. tage den til efterretning. Netvirksomhedernes metoder bliver godkendt af Forsyningstilsynet.

1.2 Tarifmetoder – hvad er processen?

Tarifmetoderne udvikles af netvirksomhederne og transmissionssystemoperatøren (Energinet). Den regulerende uafhængige myndighed i Danmark, dvs. Forsyningstilsynet, har til opgave at godkende metoderne. Tilsynet godkender metoderne i overensstemmelse med kriterier i elmarkedsforordningen⁴ og elforsyningsloven samt andre relevante materielle kriterier af relevans for den pågældende metode. Elmarkedsforordningens artikel 18 beskriver de primære

hensyn. Det følger heraf, at tarifferne skal være omkostningsægte, ikke-diskriminerende, gennemsigtige, tage hensyn til behovet for netsikkerhed og fleksibilitet samt langsigtet effektivitet via prissignaler. I henhold til elforsyningsloven skal tarifferne også være rimelige.

Hvad er tariffer?

Elnettariffer er en forbruger- og producentbetaling, som er med til at dække netvirksomhedernes og Energinets omkostninger til at etablere, vedligeholde og drive det kollektive elnet samt drive elsystemet på distributions- og transmissionsniveau. Energinet har det overordnede ansvar for elforsyningsikkerheden i Danmark.

Forbrugeren betaler nettarif og systemtarif. Nettariffen dækker netvirksomhedernes og Energinets omkostninger til anlæg og drift af det kollektive elnet. Systemtariffen dækker Energinets omkostninger til elforsyningsikkerhed, herunder reservekapacitet, systemdrift, balancering mv. samt omkostninger til DataHub.

Egenproducenter og producenter betaler pt. rådigheds- og indfødningsstarif. Rådighedstariffen dækker netvirksomhedens omkostninger til egenproducenters rådighed af elnettet, mens indfødningsstariffen dækker de omkostninger, produktionen medfører i det kollektive elnet.

En tarif fastlægges ved en metode, der bliver skrevet af netvirksomhederne eller Energinet. Tarifmetoden må ikke anvendes før, at den er godkendt af Forsyningstilsynet.

Folketingets, Klima-, Energi- og Forsyningsministerens eller Energistyrelsens mulighed for direkte at diktere tarifudformningen er forholdsvis begrænset. Folketinget kan imidlertid inden for rammer af EU-reglerne fastsætte nærmere hensyn, der skal inddrages, når metoderne udvikles.

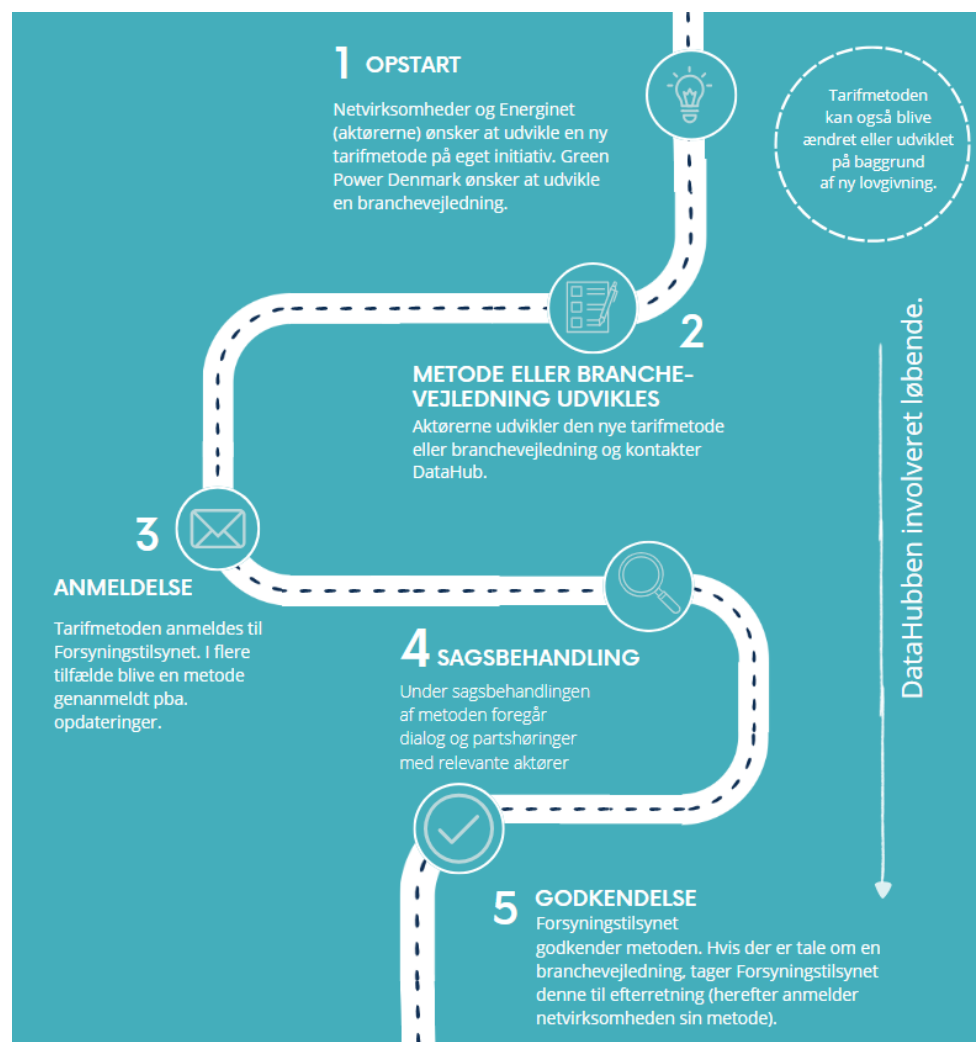
⁴ Forordning (EU) 2019/943 om det indre marked for elektricitet

Kapitel 1: Introduktion

Green Power Denmark kan som brancheorganisation, i medfør af elforsyningsloven § 73 b, udarbejde standardiserede vejledninger om fastsættelse af tariffer for netvirksomhedernes ydelser. Forsyningstilsynet godkender ikke vejledningerne fra Green Power Denmark, men tager dem til efterretning. Det er derefter fortsat den enkelte netvirksomheds forpligtelse at opnå en metodegodkendelse fra Forsyningstilsynet. Anvender netvirksomheden imidlertid den metode som tilsynet allerede har taget til efterretning, er det en enklere proces for netvirksomheden at opnå en metodegodkendelse.

Markedsafregningen på det danske elmarked - og dermed tariferingen af forbrug eller produktion - bliver altid foretaget med udgangspunkt i de måledata indsendt til Energinets DataHub. Det er således en forudsætning for, at tariffer kan implementeres, at de faktisk kan håndteres i DataHubben.

Figur 1. Processer ifm. implementering af tarifmetoder

1.3 Resumé

Denne afrapportering identificerer en række centrale udfordringer og udviklingstendenser i elsystemet, som tarifsystemet imødekommer. Der bliver foretaget en vurdering af de gældende rammer (reguleringsmæssige eller andre) i forhold til, om der er barrierer for øget hastighed ved udvikling og implementering af tarifmodeller. Det omhandler følgende områder:

- **Elsystemets kompleksitet:** Der ses på, hvordan de systemmæssige rammer og elektrificeringen af samfundet påvirker tariferingen og metodeudviklingen i Danmark, samt de krav som den stigende kompleksitet stiller til tarifudviklere og myndigheder.
- **Vurderingen af omkostningsægthed:** Begrebet er et af de centrale hensyn i forbindelse med udviklingen og godkendelsen af tarifmetoder. Der ses på, hvilke udfordringer, der eksisterer i forhold til vurderingen af omkostningsægthed, og hvordan det påvirker tarifområdet.
- **Energinet's DataHub:** Energinet's DataHub er central i forhold til det danske elmarked, herunder udrulningen af tarifmetoder. Det er derfor relevant at undersøge muligheden for tiltag, der kan formindske risikoen for forsinkelser i tarifudrulningen.
- **Myndighedernes rolle:** Der ses på, hvad myndighederne (Forsyningstilsynet og Energistyrelsen) kan gøre med henblik på at forkorte processer og sagsbehandlingstid i forhold til området for elnettariffer.
- **Information og transparens:** Transparens hos tarifudviklere og myndigheder over for energibranchen vurderes som grundlæggende i forhold til at forbedre rammerne for aktørernes investeringsbeslutninger.

Inddragelsen af tarifudviklerne og Forsyningstilsynet i arbejdsgruppen har medvirket til, at alle parter har forholdt sig til potentielle tiltag til at understøtte den efterspurgte hastighed yderligere.

Som en del af indsatsen er der etableret en mere struktureret mødestruktur for den løbende udveksling af information vedrørende udrulningen af tarifmetoder mellem myndigheder, Energinet og Green Power Denmark.

1.3.1 anbefalinger og tiltag

Energistyrelsen anerkender, at der er mange 'proces-led' i forbindelse med nye tarifmetoder, hvilket betyder at udviklingen og implementeringen af nye tarifmetoder kan tage tid. Energistyrelsen vurderer, at der er et set-up på tarifområdet, der grundlæggende fungerer godt, men at der kan tages en række skridt, der forbedrer processerne på området.

Energistyrelsen anbefaler, at:

1. Forsyningstilsynet, Green Power Denmark og Energinet fortsætter arbejdet med øget kommunikation over for branchen (forbrugere og producenter i forskellige kundegrupper).
2. Forsyningstilsynet ser på, om der er behov for yderligere vejledning til tarifudviklerne (netvirksomhederne, Green Power Denmark og Energinet Systemansvar) vedrørende udformningen af tarifmetoder.
3. Tarifudviklerne fortsætter arbejdet med udvikling af tarifmetoder i forhold til nye markedsaktører som energifællesskaber eller aktive kunder i en sammenslutning, f.eks. en model for lokal kollektiv tarifering.
4. Energinet, Green Power Denmark og Forsyningstilsynet fortsat øger fokus på dialog i de tilfælde, hvor der er tvivlsspørgsmål i godkendelsessager. Det kan f.eks. være i forhold til begrebet "omkostningsægthed", hvor Energistyrelsen har udarbejdet et notat om begrebet. Notatet har til formål at skabe større transparens for aktørerne i branchen i forhold til, hvad der bl.a. ses på fra myndighedernes side i vurderingen af omkostningsægthed i forbindelse med udvikling af tarifmetoder og godkendelser.
5. DataHub og tarifudviklerne fortsat har fokus på at opretholde et tidligt og kontinuerligt samarbejde i forbindelse med udvikling af tarifmetoder. Energistyrelsen anbefaler, at der bliver udarbejdet et 'governancepapir', som skal bidrage til tydelig forventningsafstemning af opgaver.
6. Forsyningstilsynet fortsætter indsats vedrørende, om antallet af partshøringer i forbindelse med sagsbehandlingen kan reduceres (inden for rammerne af forvaltningsretlige regler og god forvaltningsskik). Tilsynet har generelt fokus på den tidligere dialog både med Energinet og netvirksomhederne. Energistyrelsen anbefaler, at dette fokus fastholdes.

7. Forsyningstilsynet arbejder videre med såkaldte 'fast track'-ordninger ifm. mindre justeringer af eksisterende tarifmetoder. Energistyrelsen anbefaler også, at Forsyningstilsynet og Green Power Denmark ser på, om der kan ske en øget brug af fuldmagter.
8. Forsyningstilsynet anvender sit handlerum i forhold til husholdningskunder og risikoen for negativ 'bias' i forbindelse med nye og justerede tarifmetoder, der er til gavn for de store elkunder. Det vil sige i de tilfælde, hvor hensynet om rimelighed ikke vurderes at være opfyldt.
9. Energinet udvikler en 'tarifberegner' til brug for markedsaktører. Denne skal vise, hvad nye tariffer kan komme til at betyde for forskellige typer af elkunder.

Energistyrelsen igangsætter følgende tiltag:

- I forbindelse med forberedelse af ny lovgivning på elområdet øge fokus på at undersøge og beskrive konsekvenser i forhold til gældende tarifmetoder og aftalevilkår.
- Der ses på, om elforsyningslovens bestemmelserne om pilotprojekter er tidssvarende.
- Energistyrelsen vil undersøge, om metodebekendtgørelsen (der fastsætter krav til indholdet af tarifmetoder) skal opdateres.
- Energistyrelsen vil fortsætte tæt dialog med Forsyningstilsynet vedrørende tolkning af reguleringen.
- Energistyrelsen opretter ny 'tarifside' på www.ens.dk. Her vil være et samlet overblik over bl.a. relevante kontaktpunkter på tarifområdet.

Energistyrelsen vurderer, at de førnævnte tiltag bør medføre kortere sagsbehandlingstider. Styrelsen vil følge tarifområdet og formidle status for igangværende metodeanmeldelser til Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets departement. Hvis det på et tidspunkt vurderes, at der fortsat er udfordringer med sagsbehandlingstider, vil man kunne igangsætte videre arbejde med tiltaget omkring indførelsen af tidsfrister for sagsbehandling.

I forhold til udviklingen af lokal kollektiv tarifiering vil Klima-, energi- og forsyningsministeriet følge udviklingen og give en status på udviklingen og anvendelsen af lokal kollektiv tarifiering til aftalepartierne bag PtX-aftalen i andet halvår af 2024.

KAPITEL 2: TARIFERING I ET KOMPLEKST ELSYSTEM

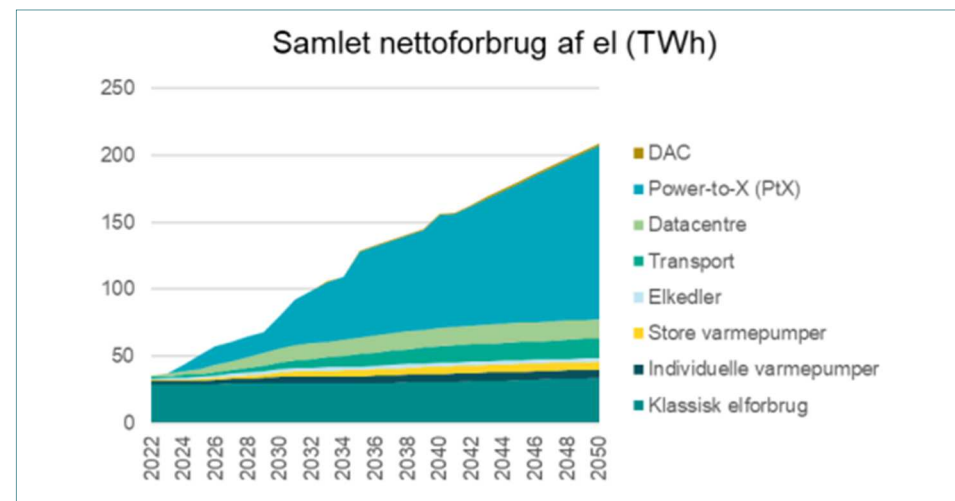
Elsystemets kompleksitet og hastige udvikling er et rammevilkår for brancheaktører og myndigheder. Udviklingen stiller krav til tarifudviklerne og myndigheder om fokus på formidling og forklaring af nye tiltag på området. Kapitlet giver et overordnet billede af elsystemets kompleksitet og de systemmæssige rammer, der påvirker tarifieringen og metodeudviklingen i Danmark.

2.1 Hastig udvikling og højere kompleksitet

Energistyrelsen forventer en udvikling med en høj grad af elektrificering⁵, jf. figur 2. Dette betyder bl.a. en høj teknologiudvikling, f.eks. i forhold til Power-to-X-teknologier, og billigere el-drevne transportteknologier og varmepumper. Analyseforudsætningerne for 2022 viser bl.a. et stigende elforbrug til PtX, som forventes at kunne anvendes inden for tung transport og industri. Herudover skyldes stigningen både udbygningen med datacentre samt skiftet fra naturgas og øvrige fossile brændsler i både den individuelle og kollektive opvarmning i husholdninger og erhverv.

Udviklingen bygger på en forventning om en generel elektrificering af samfundet til opnåelse af målsætningerne om 70 pct. drivhusgasreduktion i 2030 samt klimaneutraliteten senest i 2050.

Figur 2: Fremskrivning ift. elforbrug mod 2050 (Klimastatus og -fremskrivning, Energistyrelsen 2022)

Energistyrelsen forventer, at mange af kommende fremtidige store forbrugere, særligt PtX-anlæg, grundet deres størrelse vil blive tilsluttet transmissionsnettet (Energinets net). Tidligere var der kun meget få store forbrugere tilsluttet transmissionsnettet. Før 2016 var det f.eks. kun Banedanmark (siden 1980'erne) og Stålvalseværket (siden midt i 1970'erne), der var tilsluttet som forbrugere direkte på transmissionsnettet.⁶ Udviklingen har medført behov for flere nye og justerede tarifmetoder i forhold til fortsat at sikre omkostningsæghed og et fleksibelt og smart forbrug af elnettet. Fremover vil der f.eks. også komme øget brug af lagring af elektricitet og behov for at se på udvikling af tarifiering i forhold til ellagre.

⁵ Analyseforudsætninger, Energistyrelsen 2022 og Tekniske analyser til baggrund for Klimaprogram, Energistyrelsen 2022

⁶ Energitilsynet, maj 2018

Udviklingen i elsystemet medfører også ny regulering i EU og Danmark. Inden for de seneste fem år er der indført ny regulering vedrørende direkte linjer, aggregatorer, energifællesskaber og aktive kunder.

2.2 Behov for nye og justerede tarifmetoder

Udviklingen af elsystemet med høj grad af VE-integration stiller bl.a. krav til systemintegration og øget behov for samplacering. Dette skal tariffene understøtte. Ændringer af elforsyningsloven har givet mulighed for, at Energinet og netvirksomhederne kan anvende geografisk differentiering for producent- og forbrugstarifferne og tilslutningsbidrag. Energinets arbejde med modernisering af deres tarifdesign er også et svar på den øgede elektrificering af samfundet og flere nye store elforbrugere.⁷

De nye aktører i elsystemet (som f.eks. energifællesskaber og store elforbrugere som kommende PtX-anlæg) kræver, at der sættes fokus på, at forbrug og produktion i forskellige kundegrupper tarifieres så omkostningsægte som muligt i forhold til aktørernes rådighed og brug af nettet og elsystemet. Den øgede kompleksitet i elsystemet har skabt behovet for oftere at udvikle og justere tarifmetoder de seneste år. Et større elforbrug har også gjort det vigtigt at udarbejde løsninger til at opnå fleksibilitet i elsystemet, da tariffer er et hensigtsmæssigt middel til at give incitamenter til at sikre muligheder for øget anvendelse af fleksibilitet.

⁷ [Modernisering af tarifdesign \(energinet.dk\)](#)

⁸ Et eksempel er dynamiske tariffer (der ikke anvendes i Danmark i dag). Dynamiske tariffer varierer over både tid og geografi i realtid, det vil sige afhængigt af det reelle forbrug i det givne øjeblik og i det givne område. Her vurderes det pt., at dynamiske tariffer ikke bør bruges som styringsværktøj i forhold til at minimere netbelastningen, da de kan skabe uforudsigeligt provenu og ikke-transparente og ikke-omkostningsægte tariffer for kunderne. Energinet og Green Power Denmark påpeger, at dynamiske tariffer er en meget kompleks form for prissætning, som samtidig kan resultere i meget høje priser for forbrugerne.

Kompleksiteten i anmeldte tarifmetoder kan dog medvirke til længere sagsbehandlingstider i Forsyningstilsynet i forbindelse med godkendelserne.

Energistyrelsen vurderer, at alle aktører på tarifområdet (myndighederne, netvirksomheder og Green Power Denmark samt Energinet) har et ansvar for ikke at gøre området mere komplekst end nødvendigt.

Energistyrelsen og Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet vil i forbindelse med udvikling af ny regulering beskrive konsekvenserne heraf for relevante tariffer i det forberedende arbejde (jf. kapitel 5 om myndighedernes rolle).

Energistyrelsen gør opmærksom på, at øget præcision i lovgivningen eller i tarifmetoder faktisk kan risikere at skabe øget kompleksitet overfor markedsaktører. I forbindelse med udviklingen af nye tarifmetoder bør det derfor overvejes nøje, hvilke mål og incitamenter, der skal opnås.⁸

Energistyrelsen gør derudover opmærksom på, at udviklingen af tarifmetoder, der er til gavn for kommende store elforbrugere og udvulningen af den grønne omstilling på systemniveau kan risikere at have en negativ påvirkning i forhold til de små forbrugere (husholdningskunderne). Det ses f.eks. med indførelsen af et abonnement for de små elkunder i forbindelse med omlægning af systemtariffen.⁹

2.2.1 Sammenligning med andre EU-lande

Danmark har en meget høj grad af produktion og integration af VE sammenlignet med andre EU-lande og er dermed en 'frontrunner'. Som første land i verden er Danmark på vej mod at

⁹ I dag betaler virksomheder og private husholdninger den samme systemtarif. Omlægningen af systemtariffen betyder, at store elforbrugere (f.eks. industrivirksomheder) får en 'rabat', mens husholdningskunderne skal betale et fast, årligt abonnement. Eksempelvis vil en lille lejlighed med et årligt elforbrug på 1.500 kr. kWh, der i dag betaler 81 kr. årligt for systemtariffen, fremover betale 234 kr. årligt. Forsyningstilsynet har i juni 2023 godkendt metoden for systemtariffen for en foreløbig seksårig periode.

have overskud af VE i energisystemet, det vil sige en såkaldt 'fase 5'-kategori (jf. det Internationale Energiagentur (IEA)).¹⁰

På grund af Danmarks position har det vist sig vanskeligt at finde eksempler fra andre lande på 'best practice' vedrørende energisystemet og tarifieringen, herunder hvordan der kan ske en hurtigere implementering af tarifmetoder. Derudover kan det være vanskeligt at få inspiration fra andre lande på grund af lokale forskelle landene imellem. Følgende lande er dog relevante at kigge til:

- **Sverige:** Det er relevant at kigge til Sverige i forhold til udviklingen af en TSO-DSO tarifieringsmodel i Danmark¹¹, da Sverige i flere år har haft en TSO-DSO. Energinet og Green Power Denmark er påbegyndt udviklingen af en TSO-DSO model.
- **Tyskland:** Har haft en TSO-DSO model siden etableringen af tarifsystemet. Tyskland har for nylig udviklet metode for store elforbrugere, hvor kunder kan opnå en individuel rabat, såfremt deres forbrugsspids forudsigeligt ligger uden for spidslastperioden eller de nærmest har et konstant forbrug (7000 timer og 10 GWh om året).¹²
- **USA:** Det californiske netselskab, Pacific Gas & Electric, har interessante eksempler på, hvordan man kan arbejde med tarifløsninger målrettet elbilskunder og husholdninger.

Derudover er det også relevant at se til **Norge**, hvor der har været mindre gode erfaringer med at give regulatoren kompetence til selv at udforme og lave tarifieringen. Dette endte i en langstrakt og kompliceret proces.

Green Power Denmark har gjort opmærksom på, at de modtager en del henvendelser fra udlandet om bl.a. indførelsen af tidsdifferentierede tariffer, herunder ofte i relation til ladestandere samt indførelsen af producenttariffer.

2.3 anbefalinger

Billedet er, at netvirksomhedernes og Energinets tarifiering og Forsyningstilsynets opgave med at godkende tarifmetoder bliver påvirket af et elsystem, der er under hastig udvikling med øget kompleksitet. Dette skyldes særligt nye aktørers krav til elsystemet og nye måder at bruge systemet på. Udviklingen, der både er systemmæssig, teknisk samt markedsmæssig har i de seneste år ført til behov for nye tarifmetoder samt løbende ændringer i reguleringen på EU- og nationalt niveau. Ændringerne ift. metoder og regulering har igen forstærket kompleksiteten for markedets aktører. Energistyrelsen vurderer, at kompleksiteten kan bidrage til, at Forsyningstilsynets sagsbehandling af tarifmetoder bliver vanskeligere.

Danmark er et af de lande i verden, der er længst fremme i forhold til integrationen af vedvarende energi i elsystemet. Dette gør det vanskeligt at finde gode eksempler, der kan give inspiration til justeringer på området. Det er dog relevant at kigge til Sverige og Tyskland i forhold til udviklingen af en TSO-DSO tarifieringsmodel.

¹⁰ https://iea.blob.core.windows.net/assets/63c14514-6833-4cd8-ac53-f9918c2e4cd9/RenewableEnergyMarketUpdate_June2023.pdf (IEA: Renewable Energy Market Update Outlook for 2023 and 2024)

¹¹ Modellen vil indebære, at Energinet tariferer netvirksomheden i snitfladen mellem TSO og DSO. På den måde vil Energinet kunne sende tydelige prissignaler til netselskaberne, som herefter vil kunne sende et samlet prissignal til slutkunden, som både afspejler belastningen af distributions- og transmissionsnettet. Det kan potentielt understøtte en mere optimal udbygning og udnyttelse af transmissionsnettet. Energinet og Green Power Denmark er påbegyndt udvikling af modellen.

¹² https://www.bundesnetzagentur.de/DE/Beschlusskamern/BK04/BK4_71_NetzE/BK4_71_Ind_NetzE_Strom/BK4_Ind_NetzEntg_Strom.html

Kapitel 2: Tarifiering i et komplekst elsystem

Energistyrelsen vurderer, at udviklingen stiller krav til tarifudviklerne og myndigheder om fokus på formidling af nye tiltag på området. På grund af den høje grad af kompleksitet i elsystemet, anbefaler Energistyrelsen, at netvirksomhederne/Green Power Denmark, Energinet og Forsyningstilsynet fortsat øger fokus på, hvordan slutkunderne i det kollektive elnet (både forbrugere og producenter i forskellige kundegrupper) bliver informeret bedst muligt f.eks. i forbindelse med nye eller justerede tarifmetoder, ny lovgivning eller relaterede tiltag.

I forhold til de nye aktører som aktive kunder og energifællesskaber anbefaler Energistyrelsen, at netvirksomhederne og Green Power Denmark fortsat arbejder videre med, hvordan der kan udvikles tarifmetoder i forhold til nye markedsaktører (som aktive kunder i en sammenslutning og energifællesskaber). Det sker f.eks. ved udvikling af en model for lokal kollektiv tarifiering.

I forhold til udviklingen af lokal kollektiv tarifiering vil Klima-, energi- og forsyningsministeriet følge udviklingen og give en status på udviklingen og anvendelsen af lokal kollektiv tarifiering til aftalepartierne bag PtX-aftalen i andet halvår af 2024.

I forhold til husholdningskunderne og risikoen for negativ 'bias' overfor disse i forbindelse med nye og justerede tarifmetoder, forventer Energistyrelsen, at Forsyningstilsynet griber ind, hvis hensynet om rimelighed ikke vurderes at være opfyldt i forhold til en given tarifmetode. Energistyrelsen vurderer, at lovgivningen sætter de rette rammer og muligheder for dette.¹³

¹³ Jf. Lov om Forsyningstilsynet § 1, § 3 stk. 2 og § 4 stk. 2 samt elforsyningsloven § 77

KAPITEL 3: VURDERINGEN AF OMKOSTNINGSÆGTHED

Dette kapitel handler om begrebet "omkostningsægthed" i tariferingen. Begrebet er et centralt hensyn i forbindelse med udviklingen af eksisterende og nye tarifmetoder hos Energinet og netvirksomhederne (Green Power Denmark) og Forsyningstilsynets vurdering af, om en tarifmetode kan blive godkendt. Kapitlet giver et indblik i 'maskinrummet' og arbejdsgruppens drøftelser vedrørende begrebet og skal bidrage til øget transparens vedrørende de overvejelser, der indgår i vurderingen af omkostningsægthed. Det skal understreges, at Energistyrelsen er opmærksom på Forsyningstilsynets uafhængighed, jf. armslængdeprincippet.

3.1 Rammer og roller ift. omkostningsægthed

Forsyningstilsynet har til opgave at godkende netvirksomhedernes¹⁴ eller Energinets metoder for tariffastsættelse i overensstemmelse med kriterier om omkostningsægthed, gennemsigtighed, objektivitet og ikke-diskrimination, jf. elmarkedsforordningens artikel 18. Derudover er der i dansk kontekst, i elforsyningsloven, et kriterium om rimelighed. I metodebeskrivelserne angiver Energinet og netvirksomhederne deres vurderinger af omkostningsægthed, men tilsynet foretager også sin vurdering.¹⁵

¹⁴ Green Power Denmark anmelder branchevejledninger og ikke metoder. Vejledningerne tages til efterretning af Forsyningstilsynet ud fra samme kriterier som ifm. godkendelse af tarifmetoder.

¹⁵ Forsyningstilsynet godkender metoderne for tariffjerne i henhold til elforsyningsloven § 73 a og 73 b. Netvirksomhederne og Energinet har pligt til at anmelde tariffjerne til Forsyningstilsynet før, at de kan træde i kraft jf. elforsyningslovens § 76, stk. 1 nr. 2.

Armslængdeprincippet

Armslængeprincippet på tarifområdet handler om, at tarifmetoderne bliver udviklet af netvirksomhederne og Energinet. Folketingets, ministerens eller Energistyrelsens mulighed for direkte at diktere tarifmetodens udformning over for Forsyningstilsynet er forholdsvis begrænset. Folketinget kan imidlertid inden for rammer af EU-reglerne fastsætte nærmere hensyn, der skal inddrages, når metoderne bliver udviklet og godkendt.

3.2 Vinkler på 'omkostningsægthed'

3.2.1 Et af flere hensyn

Arbejdsgruppen påpeger, at omkostningsægthed er et af flere hensyn, når tarifmetoder bliver godkendt. Der er også andre kriterier, der skal inddrages i forbindelse med en metodegodkendelse. Det drejer sig som nævnt om gennemsigtighed, objektivitet, ikke-diskrimination og rimelighed. Derudover er der hensyn som behovet for netsikkerhed og fleksibilitet og understøttelse af systemets samlede effektivitet på længere sigt (jf. elforsyningsloven og elmarkedsforordningen).

Arbejdsgruppen understreger, at vurderingen af, hvad der er omkostningsægte kan være forskellig for forskellige tarifmetoder og kundegrupper, og der er derfor ikke en endegyldig måde at forstå omkostningsægthed på.

I relation til hensynet om omkostningsægthed er det et grundprincip at se på, hvilke omkostninger forskellige forbrugere og producenter giver anledning til og på baggrund af dette udvikle metoden. Der er undtagelser til dette princip. Et eksempel er på TSO-niveau, hvor transmissionsafgiftsforordningen¹⁶ blandt andet sætter grænser for bl.a., hvad der kan tariferes hos de forskellige kundegrupper. Dette kan medføre, at omkostningsægtheden ikke i disse tilfælde kan opfyldes.

Det er en pointe fra Forsyningstilsynet og ACER (Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder), at kriterierne (gennemsigtighed, objektivitet, rimelighed, fleksibilitet mv. som nævnt ovenfor) skal afvejes i forhold til hinanden. Derudover vurderer tilsynet, at kriterierne om omkostningsægthed vil skulle ses i sammenhæng med transmissionsafgiftsforordningen.

3.2.2 Idealmål over for hastighed og pragmatisme

Det er en tidskrævende tilgang at tilstræbe en meget præcis vurdering af omkostningsægtheden for en given metode. Der ses et skisma mellem en "perfekt omkostningsægthed" (afspejlet ned til præcise kr./øre i en tarifmetode) over for behovet for andre kriterier som bl.a. transparens, administrerbarhed og rimelighed i forbindelse med udvikling og godkendelse af tariffer. I den forbindelse blev der foreslået en øget anvendelse af kvalitative designkriterier.

Et eksempel er her, at forskellen mellem en tidligere og ny metode i sig selv - kvalitativt set - kan være en forbedring. Det vil sige, at den nye metode i sig selv er mere omkostningsægte end den gamle metode, hvilket f.eks. kan dokumenteres af en rapport, der kvalitativt sandsynliggør de estimerede omkostninger. Dette bør kunne føre til en hurtigere sagsbehandling.

Energinet påpeger, at et krav om redegørelse for "perfekt overholdelse" af omkostningsægthed kan føre til, at en eksisterende metode - som er i kraft, og som er langt mindre omkostningsægte - forbliver i kraft, fordi den bedre metode rammes af et højere dokumentationskrav

end den eksisterende metode i sin tid blev holdt op imod. Her er dialog mellem tarifudviklerne (Energinet eller netvirksomhederne) og Forsyningstilsynet derfor vigtig. Forsyningstilsynet vil afvise den nye metode, hvis den ikke opfylder kravet om omkostningsægthed.

Energinet har påpeget, at der er en udfordring i, at omkostningsægthed af Forsyningstilsynet ofte bliver vurderet bagudrettet - det vil sige ud fra de omkostninger, der *har været* afholdt. Energinet påpeger, at der i forbindelse med udviklingen og vurderingen af tarifmetoder også kan inddrages påvirkninger af elsystemet på længere sigt. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, hvis Forsyningstilsynet i sine godkendelse kan lægge vægt på, at en metode understøtter systemets samlede langsigtede effektivitet i form af bedre udnyttelse af energisystemet og dermed lavere samlede omkostninger på længere sigt. Det vil sige, hvis Forsyningstilsynet kan 'belønne', at Energinet undgår eller forsinker fremtidige netinvesteringer (som følge af anvendelsen af fleksibilitet for både forbrug og produktion).

3.2.3 Gennemsigtighed

Energistyrelsen har noteret, at nogle markedsaktører efterspørger mere gennemsigtighed vedrørende tarifudviklernes vurderinger af omkostningsægthed og indblik i de beregninger, der indgår i tarifudviklernes udkast til metoder. Det blev derudover påpeget, at informationer om omkostninger til vedligeholdelse og netudbygning ikke er offentligt tilgængelige. Det skal her til nævnes, at der typisk er forretningsmæssige forhold, som gør, at denne form for data ikke kan offentliggøres. Forsyningstilsynet modtager de nødvendige informationer fra tarifudviklerne i forhold til at kunne sagsbehandle og træffe afgørelser.

3.3 Anbefalinger og tiltag

Energistyrelsen påpeger, at elmarkedsforordningens artikel 18 er helt central i tolkningen af omkostningsægthed. Forordningen nævner hensyn som bl.a. markedsintegration og under-

¹⁶ Kommissionens forordning (EU) nr. 838/2010 af 23. september 2010 om retningslinjer for ordningen for kompensation mellem transmissionssystemoperatører og en fælles fremgangsmåde for regulering af transmissionsafgifter

Kapitel 3: Vurderingen af omkostningsægthed

støttelse af effektive investeringer, der ligeledes er vigtige i forhold til tarifområdet. Disse hensyn bør indgå i vurderingen af omkostningsægthed i forbindelse med tarifering. Ved strid mellem EU-retten og den nationale ret har EU-retten forrang.

Energistyrelsen vurderer, at påvirkningen af elsystemet på længere sigt (f.eks. ved sparet udbygning af elnettet som følge af fleksibilitet) bør være et muligt hensyn i dag i forbindelse med udvikling og godkendelse af tarifmetoder. Det skal påpeges, at fremadrettede investeringer indgår som et kriterium i Europa-Kommissionens udkast til justering af elmarkedsforordningens artikel 18 (som del af EU's elmarkedsreform, der forventes at træde i kraft i 2024).

Energistyrelsen anbefaler og har en forventning om, at Energinet, Green Power Denmark og Forsyningstilsynet har dialog i de tilfælde, hvor der er tvivlsspørgsmål vedrørende f.eks. omkostningsægthed. Dette bør blandt andet ske med henblik på at undgå for lang sagsbehandlingstid, der kan være en hindring for markedsudviklingen i Danmark.

Forsyningstilsynet har taget initiativ til en intern arbejdsgruppe vedrørende elmarkedsforordningens artikel 18. Arbejdet forventes færdigt inden udgangen af 2023. Energistyrelsen anbefaler i den forbindelse, at der fortsat er løbende dialog mellem tilsynet og styrelsen omkring forordningen. Energistyrelsen kan evt. deltage i denne arbejdsgruppe. Formålet med deltagelsen er, at man fra myndighedernes side (tilsynet og styrelsen) opnår en større fælles forståelse af begrebet.

Energistyrelsen offentliggør et notat vedrørende omkostningsægthed. Notatet har til formål at skabe større transparens for aktørerne i branchen i forhold til, hvad der bl.a. ses på fra myndighedernes side i vurderingen af omkostningsægthed i forbindelse med udvikling af tarifmetoder og godkendelser.

4. DATAHUBBENS ROLLE

Kapitlet giver et indblik i den centrale rolle som Energinets DataHub varetager i forhold til funktionen af det danske elmarked, herunder udrulningen af tarifmetoder. Kapitlet beskriver rammerne for DataHubben og tiltag, der kan formindske risikoen for forsinkelser ifm. udrulningen af tariffer. Tiltagene indebærer en styrket indsats for tidligere dialog mellem netvirksomhederne/Green Power Denmark, Energinets tarifafdeling og DataHub.

4.1 DataHubben er central ifm. tarifudrulning

Det er en forudsætning, at en tarifieringsmodel kan håndteres i DataHubben, for at den kan implementeres. DataHubben er således normerende for, hvad der kan lade sig gøre i praksis, når det gælder tarifieringsmetoder.

4.1.1 Rammerne for Energinet DataHub

Elforsyningsloven beskriver, at Energinet skal etablere og varetage driften af en DataHub til håndtering af måledata, forbrugsdata m.v. til varetagelse af nødvendige funktioner og kommunikation til brug for elhandelsvirksomhedernes fakturering, herunder formidling af information om elafgifter.

DataHub er forpligtet til at agere "ikke diskriminerende" - dette gælder såvel i relation til den enkelte aktør som mellem aktørtyper. Energinet DataHub skal derfor også prioritere opgaver ud fra en helhedsbetragtning for det samlede elmarked.

Hvad er DataHubben?

Energinet driver en såkaldt 'DataHub', som er et centralt IT-system, en fælles database og kommunikations- og beregningsenhed, der håndterer måledata fra såvel forbrug som produktion. Data om forbrug indsamles og indleveres af netvirksomhederne. DataHubben indeholder måle- og stamdata, som distribueres til relevante markedsaktører, ligesom DataHub understøtter øvrige markedsprocesser såsom flytninger, leverandørskift eller aflysninger. DataHubben forestår ligeledes engrosafregningen af elmarkedet.

Markedsafregningen - og dermed tarifieringen af forbrug eller produktion - på det danske elmarked bliver altid foretaget med udgangspunkt i de måledata, der indsendes til Energinets DataHub. Energinet DataHub er et selvstændigt datterselskab under Energinet A/S.

Elmarkedsdirektivet¹⁷ og gennemførelsesforordningen om interoperabilitet¹⁸ stiller bl.a. krav om gennemsigtige procedurer for adgang til måledata, forbrugsdata og data, der er nødvendig i forbindelse med skifte af leverandør, fleksibelt elforbrug og andre ydelser.

Energinet DataHub har gennem de seneste år udarbejdet en regnskabserklæring, som uvildig erklæring om at der er etableret, brugt og vedligeholdt processer, der understøtter kvaliteten af beregninger. Energinet DataHub er i en proces med at implementere dokumentation for den internationale sikkerhedsstandard ISO 27001 (standard til etablering af et ledelsessystem for informationssikkerhed. Standarden tager udgangspunkt i en risikobaseret tilgang til styring af informationssikkerhed).

Energistyrelsen fører tilsyn med, at Energinet sikrer, at DataHubben fungerer og bliver udviklet således, at den fortsat understøtter udvikling og effektivitet i elmarkedet.¹⁹

¹⁷ Direktiv (EU) 2019/944 om fælles regler for det indre marked for elektricitet

¹⁸ Gennemførelsesforordning (EU) 2023/1162 om interoperabilitetskrav og ikkeforskelsbehandlende og gennemsigtige procedurer for adgang til måler- og forbrugsdata

¹⁹ Tilsynet sker med hjemmel i § 51 i elforsyningsloven, der bl.a. pålægger energi-, forsynings- og klimaministeren at føre tilsyn med den virksomhed, som Energinet og denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet udøver i medfør af lov om elforsyning

4. DataHubbens rolle

Forsyningstilsynet vurderer om Energinet DataHub A/S er selvstændig part i forbindelse med en metodeanmeldelse. Vurderingen foretages for hver sag og er almindelig praksis for en myndighed.

4.1.2 Arbejdsprocesser i forbindelse med DataHub

Der kan være nogle forhold, hvor håndteringen af en tarifmetode, der skal indarbejdes i DataHubbens system kan påvirke hastigheden i implementeringen af tarifieringsmodeller.

Der peges på følgende to udfordringer:

- Der har de seneste år været tilfælde, hvor netvirksomhederne og Energinet har udfordringer med den praktiske implementering af nye tarifmetoder, der skal udvikles som følge af politiske ønsker (f.eks. lokal kollektiv tarifiering og kontrolopgaver ifm. minimeret elafgift for visse forbrugere).
- Der har i nogle tilfælde været uklarheder i arbejdsprocesserne imellem netvirksomhederne og DataHub i forbindelse med udrulningen af en tarifmetode. Dette har givet anledning til bekymring for hvorvidt, at processerne og ansvarsdelingen mellem de to aktører er tydelige nok. Der er ikke altid enighed mellem netvirksomhederne og DataHub om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at implementere en tarifmetode i en bestemt form i DataHubben.

4.2 anbefalinger og tiltag

Energistyrelsen vurderer, at Energinet DataHub generelt fungerer som ønsket i forhold til udrulningen af nye tarifmetoder. Energistyrelsen anbefaler, at tarifudviklerne (netvirksomhederne, Green Power Denmark og Energinet Systemansvar) og DataHub fortsat har fokus på at opretholde et tidligt og kontinuerligt samarbejde i forbindelse med udvikling af tarifmetoder.

Energistyrelsen vurderer, at der er en risiko for, at der opstår uklarhed om, hvem der har ansvaret for opgaver i forbindelse med implementeringen af nye tarifmetoder i Energinet DataHub og netvirksomhedernes regi. Tidlig inddragelse og dialog mellem parterne er blandt andet et tiltag, der bør bidrage til at minimere denne uklarhed. Der bør være en tydelig forventningsafstemning om ansvar og roller så tidligt som muligt i udviklingsprocessen.

På den baggrund anbefaler Energistyrelsen, at nye tarifmetoder og større ændringer af metoderne bliver tænkt ind i DataHubben i en mere formaliseret proces end tilfældet er i dag. Energistyrelsen anbefaler, at der bliver udarbejdet et 'governancepapir' med procestrin. Papiret skal bidrage til tydelig forventningsafstemning af opgaver, samt at netvirksomhederne, Green Power Denmark, Energinets tarifafdeling samt Energinet DataHub er opmærksomme på at sikre tidlig og kontinuerlig dialog.

Det er aftalt i arbejdsgruppen, at Energistyrelsen koordinerer udarbejdelsen af governancepapiret. Green Power Denmark (der repræsenterer netvirksomhederne), Energinet DataHub samt Energinets Systemansvars tarifafdeling bidrager med beskrivelser af de ønskede procestrin.

5. MYNDIGHEDERNES ROLLE

Kapitlet giver overblik over myndighedernes rolle i forbindelse med udviklingen af en tarifmetode. Kapitlet beskriver dernæst de tiltag, der bliver foretaget fra myndighedernes side med henblik på at lette processerne på tarifområdet.

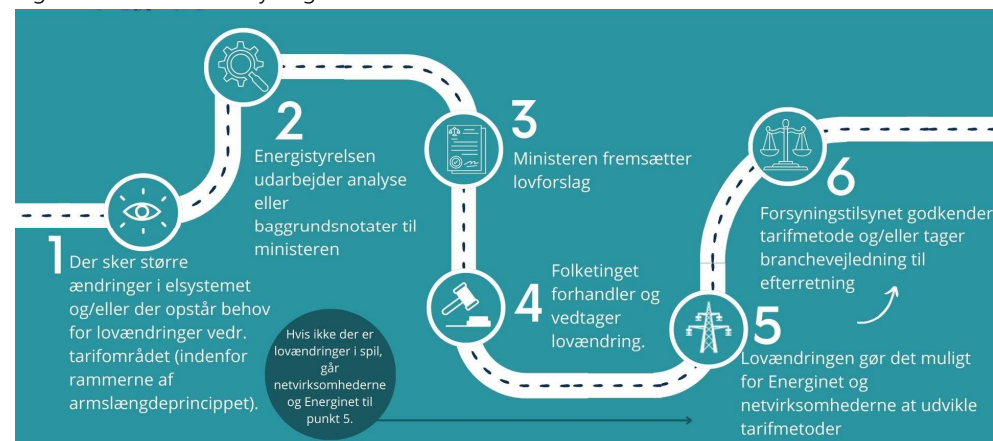
5.1 Processkridt og cases

Myndighederne (Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Energistyrelsen og Forsyningstilsynet) har en række opgaver på tarifområdet. Processkridtene er følgende:

- I elsystemet ses der behov for mere omkostningsægte tarifiering. Behovet opstår f.eks. på grund af nye typer af slutkunder, større ændringer i forbrug mv. Behovet kan også opstå på baggrund af ændringer af lovgivning og bekendtgørelser, der påvirker tarifieringen.
- Hvis der er behov for ændringer i lovgivningen (elforsyningsloven), er der tale om en lovgivningsproces, der kræver forberedelse i ministeriet. Energistyrelsen har en rolle i forhold til at udarbejde analyser og baggrundsnotater, der bidrager til at forberede lovarbejdet. Det er typisk også Energistyrelsen, der udarbejder selve lovforslagene. Klima-, Energi, og Forsyningsministeren fremsætter forslag til lovændringer, og Folketinget forhandler og vedtager ny lovgivning.
- Udvikling af tarifmetoderne sker hos netvirksomhederne eller Green Power Denmark (der udarbejder branchevejledninger) og/eller Energinet.

- Forsyningstilsynet tager branchevejledninger til efterretning og/eller godkender tarifmetoder. Her kan diverse elementer påvirke sagsbehandlingen. Det kan være vanskeligt at få sagen fuldt oplyst, sagens kompleksitet, behov for faglige drøftelser med metodeanmelder, tolkning af lovgivning mv.

Figur 3: Illustration af myndighedernes rolle

5.1.1 Pilotprojekter og metodebekendtgørelsen

Det er som nævnt netvirksomhederne og Energinet, der har kompetencen til at udforme metoderne for opgørelse af tariffer. Forsyningstilsynet har kompetencen til efterfølgende at godkende metoderne. Forsyningstilsynet har derudover mulighed for at godkende metoder for begrænsede købergrupper i et begrænset tidsrum f.eks. til at udvikle pilotprojekter²⁰. Muligheden for, at netvirksomhederne og Energinet kan udføre pilotprojekter er central i forhold til udvikle nye tarifmetoder, der er tilpasset udviklingen i elsystemet. Det kan derfor være relevant at se på, om bestemmelserne vedrørende pilotprojekter i lovgivningen er tidssvarende.

²⁰ Jf. elforsyningslovens § 73 a, stk. 2

5. Myndighedernes rolle

Derudover skal der gøres opmærksom på bekendtgørelsen om netvirksomheders og Energinets metoder for fastsættelse af tariffer ('metodebekendtgørelsen')²¹. Bekendtgørelsen beskriver kravene til indholdet af tarifmetoderne og er fra 2010. Det kan derfor være relevant at se på behov for opdatering af bekendtgørelsen, jævnfør elsystemets udvikling.

5.1.2 Cases og læringspunkter ifm. nyere metodegodkendelser

Cases: Hurtig sagsbehandling

Case 1: Producentbetaling i DSO-nettet²²

Green Power Denmark anmeldte ny branchevejledning på baggrund af, at udligningsordenen og kompensationsordningen ophørte ved udgangen af 2022. På den baggrund skulle flertallet af producenter pr. 1. januar 2023 betale for tilslutning til og indføddning til elnettet.²³

Green Power Denmark anmeldte første version af branchevejledningen for producentbetaling den 31. januar 2022. Efter anmodning fra Forsyningstilsynet fremsendte Green Power Denmark den 31. marts 2022 et tillæg til anmeldelsen, der omhandler branchevejledningens overensstemmelse med elmarkedsforordningens artikel 18. Endelig anmeldte Green Power Denmark den 25. april 2022 en justeret version af branchevejledningen. Forsyningstilsynet tog vejledningen til efterretning den 24. juni 2022.

Læringspunkterne fra denne case er, at politisk fastsatte frister (jf. ophør af udligningsordningen og derefter kompensationsordningen) medfører en hurtig sagsbehandling. Dette indebærer bl.a. en meget hurtig dialog mellem begge parter – Green Power Denmark og Forsyningstilsynet – vedrørende behovet for uddybbende materiale.

Case 2: Pilotprojekt vedr. midlertidig tilslutning af produktionsanlæg²⁴

Energinet har vurderet, at der er behov for forstærkning og udvidelse af transmissionsnettet på grund af efterspørgslen fra producenter på tilslutning af produktionsanlæg, primært solceller-parker og vindmølleparker. Derfor har Energinet ønsket at starte et pilotprojekt for midlertidig tilslutning af produktionsanlæg direkte på luftledninger, således at producenterne kan blive tilkøbet transmissionsnettet midlertidigt, imens producenterne venter på, at nettet er udbygget, hvorefter producenterne kan tilkoble sig permanent i en station.

Energinet anmeldte pilotprojektet til Forsyningstilsynet den 13. februar 2023. Forsyningstilsynet sendte den 15. maj 2023 spørgsmål til Energinet for at få belyst pilotprojektet yderligere, og Energinet besvarede disse spørgsmål den 25. maj 2023. Forsyningstilsynet havde udkast til afgørelse i partshøring hos Energinet fra den 6. juni til 20. juni 2023. Energinet reviderede det anmeldte projekt (pba. af eget høringssvar fra juni) og anmeldte det igen til Forsyningstilsynets godkendelse den 22. august 2023. Forsyningstilsynet godkendte pilotprojektet den 28. august 2023. Forsyningstilsynet beskriver i afgørelsen, at man siden pilotprojektets anmeldelse har været i dialog med Energinet for at afklare pilotprojektets sammenhæng til Energinets anmeldte metode for begrænset netadgang (for forbrug).

Læringspunkter fra denne case er, at den tidlige dialog er medvirkende til, at sagen hurtigt bliver oplyst. Der har været en hurtig afklaring af, om der var en sammenhæng til og betydning af en anden (kommende) metode hos Energinet.

²¹ BEK nr. 1085 af 20/9/2010

²² [Tilkendegivelse om Green Power Danmarks branchevejledning om producentbetaling \(forsyningstilsynet.dk\)](#), 24. juni 2022.

²³ Lov nr. 2605 af 28. december 2021

²⁴ Godkendelse af Energinets pilotprojekt vedrørende midlertidig tilslutning af produktionsanlæg, 28. august 2023 (PM: [Forsyningstilsynet godkender forsøg med hurtigere tilslutning af grøn el | Forsyningstilsynet](#))

5. Myndighedernes rolle

Case: Længere forløb ifm. udrulning af tarifmetode

Case 3: "Begrænset netadgang" for store forbrugsanlæg i TSO-nettet²⁵

Energinet anmeldte den 29. maj 2020 sin første version af metode for begrænset netadgang (et såkaldt netprodukt med en frivillig tilvalgt afbrydelighed til gengæld for en tarifrabat). Metoden blev anmeldt sammen med et andet netprodukt; midlertidigt begrænset netadgang (midlertidig afbrydelighed i forbindelse med nettilslutning af en forbruger til transmissionsnettet, hvor nettet endnu ikke er tilstrækkelig udbygget, og med tilhørende tarifrabat).²⁶ Inden anmeldelsen til Forsyningstilsynet havde Energinet haft begge netprodukter i offentlig høring i perioden 18. december 2019 til 4. februar 2020 (hvortil der kom 15 høringsvar).

Forsyningstilsynet sendte metodeanmeldelsen for de to netprodukter i offentlig høring den 1. september 2020 med frist den 16. september 2020. Undervejs i sagsbehandlingen af metoden efterspurgte Forsyningstilsynet en konsekvensanalyse fra Energinet vedrørende de tarifmæssige konsekvenser af indførelse af netprodukterne. Denne analyse var i offentlig høring fra 21. januar 2021 til 5. februar 2021.²⁷ I forbindelse med sagsbehandlingen havde tilsynet en række skriftlige spørgsmål til Energinet vedrørende begge netprodukter.²⁸ Energinet anmeldte en justeret metode for de to netprodukter til Forsyningstilsynet den 16. juni 2022. Tilsynet sendte denne i høring den 26. september (med frist den 31. oktober 2022).²⁹

Den 31. marts 2023 anmeldte Energinet en ny justeret metode, der kun omhandlede begrænset netadgang for forbrugsanlæg (metoden vedrørende *midlertidig* begrænset netadgang blev 'udskilt' i separat metode). Forsyningstilsynet sendte metoden i offentlig høring den 9. maj (med frist 24. maj 2023).³⁰ Forsyningstilsynets udkast til afgørelse var i høring i perioden 28.

²⁵ [Afgørelse om en metode for begrænset netadgang for forbrugsanlæg i transmissionsnettet \(forsyningstilsynet.dk\)](https://forsyningstilsynet.dk/lovgivning/hoeringer/2022/sep/hoering-over-energinets-metode-for-netprodukter-med-begraenset-netadgang-for-forbrugsanlaeg-i-transmissionsnettet)

²⁶ <https://forsyningstilsynet.dk/Media/638223220793713932/metodeanmeldelse-netprodukter.pdf>

²⁷ <https://forsyningstilsynet.dk/lovgivning/hoeringer/2021/jan/hoering-af-energinets-konsekvensanalyse-af-tarifmaessige-konsekvenser-af-energinets-metode-om-nye-netprodukter-med-begraenset-netadgang-der-er-under-behandling-i-forsyningstilsynet>

²⁸ <https://forsyningstilsynet.dk/Media/638224926901316287/forsyningstilsynets-spoergsmaal-til-energinets-begraenset-netadgang-og-midlertidig-begraenset-netadgang-samt-energinets-svar.pdf>

juni til 11. august 2023, og tilsynet sendte afgørelsen (med godkendelse af metoden) til Energinet den 26. september 2023.³¹

Energistyrelsen finder, at lange forløb som dette skal undgås fremover. Læringspunkter fra sagen er bl.a., at der er kommet større fokus på tidligere og hurtigere dialog mellem tarifudviklerne og Forsyningstilsynet samt en 'standardisering' af Energinets metodeanmeldelser.

5.2. Opmærksomhedspunkter ift. myndighedernes rolle

Energistyrelsen har følgende opmærksomhedspunkter vedrørende myndighedernes rolle på baggrund af ovenstående cases og drøftelserne i arbejdsgruppen:

Fokus på tariffene i det lovforberedende arbejde

Arbejdsgruppen påpeger, at Energistyrelsen og ministeriet bør være mere opmærksomme på tariffen, når der bliver forberedt ny lovgivning på elområdet. Ministeriet bør i forbindelse med det lovforberedende arbejde tydeligt overveje, hvordan ny regulering påvirker eksisterende tarifmetoder.

Klar regulering og kommunikation

Arbejdsgruppen peger også på, at reguleringen på tarifområdet kan være uklar, samt at der er ældre regler på tarifområdet. Dette kan påvirke tempoet i udrulningen af tarifmetoder (længere proces og sagsbehandlingstid), da der bruges mere tid på fortolkning af reglerne. Derudover

²⁹ <https://forsyningstilsynet.dk/lovgivning/hoeringer/2022/sep/hoering-over-energinets-metode-for-netprodukter-med-begraenset-netadgang-for-forbrugsanlaeg>

³⁰ <https://forsyningstilsynet.dk/lovgivning/hoeringer/2023/maj/hoering-over-energinets-metodeanmeldelse-for-begraenset-netadgang-for-forbrugsanlaeg-i-transmissionsnettet>

³¹ Forsyningstilsynet: Afgørelse om en metode for begrænset netadgang for forbrugsanlæg i transmissionsnettet, 26. september 2023

5. Myndighedernes rolle

bruger tarifudviklerne tid på kommunikation med eksterne aktører, som har svært ved at forstå fortolkningen af reglerne.

Arbejdsgruppen pointerer generelt, at en løbende dialog imellem myndighederne, og mellem myndigheder og brancheaktører, er central i forhold til fremdrift i implementering af en tarifmetode. Det vurderes, at kommunikation har potentiale til at forkorte proces- og sagsbehandlings-skridt i tarifudvikling- og implementeringsprocessen. Dette er f.eks. tilfældet i forhold til udfordringer med tolkningen af artikel 18 i elmarkedsforordningen vedrørende omkostningsægtighed.

Forsyningstilsynet påpeger, at de har meget gavn af Energistyrelsens præhøringer i forbindelse med ny lovgivning. Dette giver tilsynet mulighed for at blive inddraget mere i formål og overvejelser bag ny lovgivning.

Kvalitet i metodeanmeldelser

Energistyrelsen vurderer, at tarifudviklerne generelt har fokus på at sikre god kontakt med Forsyningstilsynet i forbindelse med anmeldelser af tarifmetoder. Det bør dog nævnes, at Forsyningstilsynet i nogle sager har brugt tid på at udrede metodeændringer (af en eksisterende metode), da anmeldelsen ikke selv præciserede ændringerne. Præcise metodeanmeldelser kan bidrage til at skabe hurtigere sagsbehandling.

Mulighed for frister for sagsbehandlingstider

Arbejdsgruppen har haft en drøftelse af, om der i lovgivningen skal indføres frister for sagsbehandlingstider på området for eltariffer, da det vil kunne øge hastigheden i godkendelsesprocessen. Energistyrelsen vurderer, at der også kan opstå flere ulemper ved at indføre frister. Lovfaste frister kan påvirke kvaliteten i sagsbehandlingen og føre til, at Forsyningstilsynet bliver nødt til at lave flere tidsbegrænsede godkendelser, evalueringsklausuler eller tilbagekaldelsesforbehold. Dette kan øge uforudsigeligheden i markedet og have en negativ påvirkning af investeringsmiljøet.

Det skal i den forbindelse nævnes, at der ikke er fastsat generelle regler om myndighedernes sagsbehandlingstid i forvaltningsloven eller anden lovgivning. Det følger imidlertid af god forvaltningsskik, at sager i den offentlige forvaltning skal behandles inden for rimelig tid og ikke må trække unødigt ud.³²

På elområdet findes der i dag f.eks. tidsfrister for regulatorens afgørelser i henhold til CACM-forordningen³³. I forhold til gastariffer er der tidsbegrænsninger på regulators sagsbehandling, jf. netregel for harmoniserede transmissionstarifstrukturer for gas³⁴. På andre ressortområder findes der også flere eksempler på lovfaste frister for en myndigheds sagsbehandling.

5.3 Tiltag hos Forsyningstilsynet og Energistyrelsen

5.3.1 Forsyningstilsynet

Forsyningstilsynet ser pt. på, om antallet af partshøringer i forbindelse med sagsbehandlingen kan reduceres med henblik på at forkorte sagsbehandlingstider inden for rammerne af forvaltningsretlige regler og god forvaltningsskik.

Forsyningstilsynet har en tidlig dialog med Energinet i forbindelse med anmeldelser af tarifmetoder i flere sager. Tilsynet har generelt fokus på den tidligere dialog både med Energinet og netvirksomhederne. Energistyrelsen anbefaler, at dette fokus fastholdes fremover

Energistyrelsen anbefaler, at Forsyningstilsynet ser på mulighed for at indføre 'fast track'-ordninger. Det vil sige mere standardiserede sagsbehandlingsprocesser, der bliver anvendt i forbindelse med mindre justeringer af eksisterende tarifmetoder eller vilkår (tilsynet godkender også vilkår, f.eks. ifm. med nettilslutning).

³² Jf. udtalelse fra Ombudsmanden

³³ Kommissionens forordning (EU) 2015/1222 af 24. juli 2015 om fastsættelse af retningslinjer for kapacitetstildeling og håndtering af kapacitetsbegrænsninger

³⁴ Kommissionens forordning (EU) 2017/460 af 16. marts 2017 om fastsættelse af en netregel for harmoniserede transmissionstarifstrukturer for gas

5. Myndighedernes rolle

Energistyrelsen anbefaler, at Forsyningstilsynet og Green Power Denmark ser på, om der kan ske en øget brug af fuldmagter. Det vil sige, at Green Power Denmark indhenter fuldmagter fra netvirksomhederne i forhold til at kunne anmelde en tarifmetode på deres vegne (Green Power Denmark er dermed partsrepræsentant for netvirksomhederne, hvilket de kan være jf. forvaltningslovens § 8). Det er vurderingen, at dette kan reducere noget af sagsbehandlingstiden i Forsyningstilsynet, da tilsynet således ikke skal godkende individuelle metoder for netvirksomheder.

Energistyrelsen anbefaler, at Forsyningstilsynet, Green Power Denmark og Energinet ser på, om der er behov for yderligere vejledning til tarifudviklerne. Formålet vil være øget tydelighed omkring, hvad tilsynet har behov for i forhold til at gennemgå en metodeanmeldelse så hurtigt som muligt. Det skal nævnes, at der allerede er indsatser i gang i forhold til dette, da Energinet har udviklet en skabelon for en metodeanmeldelse.

5.3.2 Energistyrelsen

Energistyrelsen vurderer, at der i Danmark er en organisering på tarifområdet, der grundlæggende fungerer godt. Det vurderes, at det er en grundlæggende styrke, at udviklingen af tarifmetoder foretages af branchen (Energinet, netvirksomhederne og Green Power Denmark), som har det dybe kendskab til teknikken, omkostningsdriverne og kompleksiteten i elsystemet.

Energistyrelsen anerkender, at der er mange 'proces-led' i forbindelse med nye tarifmetoder eller væsentlige justeringer af eksisterende, hvilket kan tage tid. Der vurderes dog ikke at være et generelt set-up, der skaber unødige barrierer i forhold til hastighed på tarifområdet. Organiseringen er inden for rammerne af EU-retten, og det vurderes ikke, at der er behov for lovændringer.

Energistyrelsen vil i forbindelse med forberedelsen af ny lovgivning og bekendtgørelser på elområdet øge fokus på at undersøge og beskrive konsekvenser i forhold til gældende tarifmetoder og aftalevilkår.

I forhold til indholdet af netvirksomhedernes og Energinets metoder, vil Energistyrelsen undersøge, om metodebekendtgørelsen skal opdateres. Bekendtgørelsens § 2 fastsætter en række krav til metodernes indhold (f.eks. at der skal indgå beskrivelser af de fordelingsnøgler, der bliver anvendt til allokering af omkostninger).

Energistyrelsen vil fortsætte tæt dialog med Forsyningstilsynet vedrørende tolkning af reguleringen og øge tydelighed omkring kontakter til relevante sagsbehandlere og teams i styrelsen. Det vurderes også at være meget brugbart, at Energistyrelsen deltager i relevante arbejdsgrupper i Forsyningstilsynet (f.eks. vedrørende artikel 18).

Forsyningstilsynet har påpeget, at der kan være behov for at undersøge, om elforsyningslovens bestemmelser pilotprojekter er tidssvarende set i lyset af elmarkedsforordningens artikel 18 (om omkostningsægthed). Energistyrelsen vil se på dette.

I forhold til, om der bør indføres lovfastsatte tidsfrister for Forsyningstilsynets sagsbehandling på området for metode for fastsættelse af elnettariffer, vurderer Energistyrelsen, at de tiltag, der er beskrevet i denne afrapportering bør medføre kortere sagsbehandlingstider. Det vil sige tiltag som bl.a. nedbringelse af antallet af partshøringer (inden for forvaltningsrettens rammer), mere vejledning og kommunikation om 'den gode metodeanmeldelse' samt tidlig dialog med tarifudviklere.

Hvis Energistyrelsen på et tidspunkt vurderer, at der fortsat er udfordringer med sagsbehandlingstider, vil man kunne igangsætte videre arbejde med tiltaget omkring indførelsen af tidsfrister for sagsbehandling. Styrelsen vil følge tarifområdet og formidle status for igangværende metodeanmeldelser til Klima-, Energi- Forsyningsministeriets departement. Hvis det på et tidspunkt vurderes, at der fortsat er udfordringer med sagsbehandlingstider, vil man kunne igangsætte videre arbejde med tiltaget omkring indførelsen af tidsfrister for sagsbehandling.

6. INFORMATION OG TRANSPARENS

Kapitlet giver et kort overblik over eksisterende og planlagte nye tiltag vedrørende transparens og kommunikation.

6.1 Øget behov for formidling

Dialog overfor eksterne aktører og ifm. godkendelser

Energistyrelsen og arbejdsgruppen vurderer, at øget kompleksitet i elsystemet, nye aktører i elmarkedet og stigningen i antallet af nye eller justerede tarifmetoder skaber et øget behov for formidling. Det er en generel oplevelse i arbejdsgruppen, at der efterspørges information fra markedsaktører. Derudover er dialogen mellem Forsyningstilsynet og tarifudviklere vigtig, når det gælder hastighed i forbindelse med udrulningen af tarifmetoder.

Konsekvensvurderinger

Markedsaktører har efterspurgt, om der kan blive udarbejdet flere konsekvensvurderinger og cases med konkrete eksempler på den endelige tarifpris. Det kan dog være svært for tarifudviklerne at udvikle cases med tarifprisen flere år frem. Årsagen er, at prisniveauet først kan fastsættes efter, at tarifmetoderne er udviklet og godkendt, og når elkunderne kender deres ønskede præferencer. Dvs. når de har haft mulighed for at reagere på nye incitamenter i tariffjerne, samt – ikke mindst – når der er klarhed over hvilke omkostninger, der skal opkræves i et fremtidigt år via tariffjerne. Det er påpeget af Green Power Denmark og Energinet, at der ofte indgår cases eller eksempler ifm. metodeanmeldelser.

Kendskab til fremtidigt tarifniveau

Nogle markedsaktører har brug for at kende tarifniveauet fem til ti år ud i fremtiden. Energistyrelsen anerkender, at dette kan være vanskeligt, da tariffjerne afhænger af flere elementer, der ikke kan forudsiges i den tidshorizont, f.eks. spotprisens udvikling. Tarifudviklerne og myndighederne følger ACER's forslag til 'best practice' som siger, at en tarifmetode som minimum bør gælde fire år med en årlig gennemgang af tarifværdierne.

Det pointeres, at Danmark i 2016 har indført den såkaldte engrosmodel³⁵. Dette betyder, at elhandlerne (og ikke netvirksomheden) har en stor kommunikationsrolle i forhold til at informere om husholdningskunder om elprisen, herunder tarifdelene af den samlede elpris.

6.2 Tiltag

Der er igangsat en række tiltag med henblik på øget kommunikation over for branchen. Energinet og Green Power Denmark holder løbende aktørmøder i samarbejde og har også holdt aktørmøder i forbindelse med udvikling af tariferingen for kunder, der etablerer direkte linjer. Forsyningstilsynet har i juni 2023 holdt tarifseminar bl.a. vedrørende begrebet omkostningsægtighed.

Energinet, Green Power Denmark og Forsyningstilsynet vil fortsætte med aktørmøder og har løbende fokus på dialog og transparens over for markedsaktørerne. I forbindelse med Energinets metodeanmeldelser og Green Power Danmarks branchevejledninger er der ligeledes fokus på at forklare baggrunden for tarifniveauerne for forskellige kundegrupper. Af nye tiltag arbejder Energinet med 'tarifberegner' til brug for markedsaktører. Denne skal vise, hvad nye tariffjer kan komme til at betyde for forskellige typer af elkunder.

³⁵ Engrosmodellen indebærer, at elkunder kun modtager én samlet elregning for køb af elektricitet, uanset hvilken elhandelsvirksomhed forbrugerne har indgået aftale med. Elhandelsvirksomhederne køber net- og

systemydelse af netvirksomhederne og Energinet. Herefter sælger elhandelsvirksomhederne "leveret el" til kunden som et samlet produkt.

6. Information og transparens

Energistyrelsen opretter en ny 'tarifside' på www.ens.dk. Her vil være et samlet overblik over relevante kontaktpunkter på tarifområdet, henvisning til relevant lovgivning og information vedrørende omkostningsægthed og rammer og roller på tarifområdet.